

Viết thêm nhân đọc bài Dân Chủ Kiểu Nào của Nhiên Hòa ĐVH

Vũ Thông

I.

“Dân túy” hay Populist/Populism là một thành phần gồm các cá nhân không tự chủ, hành động theo cảm tính (emotion), thiếu sự hiểu biết trọn vẹn vấn đề, (được các chính trị gia gán cho là đa số để lợi dụng). “Dân túy” (có thể gọi là dân say = không tỉnh) và trong cơn say về jobs, ACA, anti-establishment... và không có hướng dẫn để phân tích các vấn đề thì dễ bị những cá nhân như Trump, Duterte hay Mao, HCM lôi cuốn mà không biết sẽ đi về đâu. Thành phần này cũng như “Occupy Walls street”, “Black Lives Matter”... thiếu lãnh đạo và hướng dẫn của một hệ thống mạch lạc (triết học) nhằm dẫn đến kết quả mong muốn. Hệ thống giáo dục của Hoa kỳ không chuẩn bị (giáo dục) cho người dân một căn bản lý luận. Tất cả giao phó cho các nhà lãnh đạo tinh thần (M. L. King, Al Shaprtton, Jessy Jackson...) hay các nhà bình luận chính trị của các đảng, cơ quan truyền thông.

Các nhà chính trị đã lợi dụng yếu điểm này của các tầng lớp dân chúng để kích động “vết thương” của từng nhóm cá nhân: việc làm (jobs), y tế (healthcare, phá thai), di dân (immigrant), môi sinh (climate change, environment), an ninh (security, terrorist), thuế (Tax), ngân sách (balance budget)... Thành phần Populist chỉ nghĩ đến yếu tố họ quan tâm nhất mà không cần cân nhắc đến các khía cạnh toàn diện về chính sách, tương quan và khả thi của quốc gia trong cộng đồng thế giới.

Cái gọi là “Grassroot movement” không phải là “đáy tầng” như Lý đông A (đưa ra những cơ năng, luật tắc chung cho cả người dân lẫn chính trị gia) trong khi Grassroot movement gần như CM công-nông của CS, luôn luôn bị giới chính trị lèo lái (luồng gạt).

Trò chơi chính trị của Mỹ là tạo xung đột để lợi dụng. Kẻ biết nắm thời cơ sẽ lãnh đạo (từ trong công sở đến ngoài đời). Càng nhiều thử thách càng chứng tỏ bản lãnh của cá nhân. Xấu, tốt (về đạo đức) không cần biết nếu được việc (pragmatism).

“Dân túy” cũng có thể gọi là Mỹ dân vì cá nhân chủ nghĩa khiến người dân chỉ nghĩ đến mình, điều mình quan tâm nên sẽ ủng hộ ứng cử viên nào nói trúng ý mình mà quên rằng khi đắc cử, chưa chắc những gì mình muốn sẽ được thông qua tập thể (Quốc hội).

Khi dân chủ của Cộng sản là độc tài nhân danh đa số tiêu diệt thiểu số thì tại Mỹ, dân chủ là thiểu số ưu tú lợi dụng cảm tính của “dân túy” (đa số) để thao túng chính trường. Hiện tượng “Suy thoái Dân chủ” xảy ra khi đa số rơi vào hỗn loạn (confuse) và thiểu số lãnh đạo (bầu cho tôi, tôi sẽ giải quyết bế tắc), thay vì giúp đám đông cùng hiểu vấn đề, để cùng giải quyết. Khi nắm quyền, thiểu số lại vận dụng (manipulate) sự thiếu hiểu biết của đám đông để lái sang hướng khác. Do đó, tuy đắc cử dưới hình thức bầu cử dân chủ nhưng không còn là thực sự dân chủ vì sự nhằm lẫn của đám đông bị vận dụng. Chế độ dân chủ dựa trên gian tham: khuyến khích làm giàu bằng mọi cách và ích kỷ (cá nhân chủ nghĩa) thì nền dân chủ không thật.

II.

Để hiểu rõ về tình trạng Populist (tại Mỹ), chúng ta phải trở lại nguồn gốc. Hiến pháp Hoa kỳ qui định... con người “bình đẳng” (?) ...muờu cầu “hạnh phúc” (?) và “in God we trust”. Những kẽ hở hay lỗ hổng này được giao phó cho hệ thống các Tòa án và các Thẩm phán diễn giải và quyết định.

Thêm vào đó là sự tạp chủng (melting pots). Hoa kỳ kết hợp bởi nhiều chủng tộc, sắc tộc. Những người di dân Âu châu thiết lập căn bản đầu tiên của quốc gia. Để phát triển, họ tiếp nhận các nô lệ Phi châu và lao công Trung hoa, và sau đó là các người tỵ nạn chiến tranh, thiên tai từ khắp nơi trên thế giới. Tuy nói “bình đẳng” nhưng sự kỳ thị vẫn tồn tại qua nhiều hình thức. Những người đi trước lợi dụng những yếu điểm của người đi sau để “bóc lột” về chính trị lẫn kinh tế. Để tránh xung đột đưa đến nội chiến (1860-1863), Hoa kỳ đã dựa trên hệ thống luật pháp (Rule of Law). Nhưng luật pháp chỉ là chữ nghĩa do con người làm ra, tất nhiên có thiếu sót, sơ hở (chưa kể là các nhà làm luật cố tình hay vô ý). Trò chơi luật pháp rất tốn tiền thành ra rút cục chỉ có nhà giàu mới kham nổi.

Yếu tố giáo dục (giáo dưỡng Thăng Nhân, Duy nhân cương thường), Hoa kỳ không chú trọng (hay không muốn) đến triết học, công dân giáo dục. Khuyến khích trẻ em, thiếu niên phát triển cá tính theo bản năng: Nếu bạn phát triển đúng, xã hội, gia đình được nhờ. Nếu sai, cảnh sát, tòa án, nhà tù sẽ sửa sai cho bạn. Đôi khi quá trễ vì bạn đã mất mạng vì lỗi lầm gây ra. Khi

Freedom of speech cho phép con người, công ty, cơ sở thương mại tung tin nhiều hơn là một cá nhân có thể hấp thụ mà không có phương tiện (tools) gọn lọc. Đồng thời nền kinh tế khuyến khích tiêu thụ và hệ thống tài chính cho phép con người xài trước, trả sau (credit card) đã khiến con người quên mất căn bản sống, đạo đức. Khi các nhân sự có trách nhiệm trong chính quyền, công ty (CEO, director, manager) chi tiêu ngân sách theo nguyên tắc "use it or lose it" thay vì xử dụng chính đáng. Cá nhân chủ nghĩa khiến trẻ em không còn học hỏi kinh nghiệm sống của ông bà. Khi luật pháp cho phép các nhà vận động (lobbyist) khuynh đảo các nghị sĩ, dân biểu làm luật có lợi cho giới đầu tư hơn người tiêu thụ: sự bất quân bình (inequality) xảy ra. Khi xã hội và kinh tế cho phép những ai nhìn ra phương thức khuấy động: trò chơi, thể thao, nhạc rapp... miễn lôi cuốn con người để làm tiền (tiêu thụ, cung-cầu). Khi đại diện dân do dân bầu, quên dân, lo quyền lợi đảng, giai cấp nhà giàu hơn là cử tri và sự xuyên tạc, bôi xấu kích thích những vết thương của dân nghèo, thiếu hiểu biết, tự chủ, kiến thức, suy luận, đưa đến bất mãn... và sẵn sàng chạy theo chính trị gia nào gãi trúng chỗ ngứa: vì thế Populist trỗi dậy và thắng lợi (hiện tượng Trump).

III.

Tại sao có tình trạng Establishment?

Từ lâu, người da trắng (white) biết rằng dân số (hay số phiếu) của họ trên đà đi xuống, trong khi các nhóm thiểu số (minority) sinh đẻ càng nhiều và sẽ có lúc chiếm đa số (phiếu). Tạo xung đột giữa các cộng đồng thiểu số không thành công, đảng Cộng Hoà (CH vẽ lại quận hạt tranh cử (gerrymander) có lợi cho đảng CH và chiếm đa số trong quốc hội. Nhưng đảng Dân Chủ (DC) kết hợp các cộng đồng thiểu số và nắm Whitehouse (hành pháp). Đầu thập niên 1990's, hai bên vẫn còn thương lượng để thông qua các đạo luật. Tuy nhiên, từ 1996 trở đi, đảng CH mất phương hướng lãnh đạo nhìn về tương lai nên thường nhắm vào trò "lưỡng bại câu thương" (shut down Government, ngăn cản các chương trình của đảng DC để chứng minh DC thất bại và do đó cần đổi mới (để CH lên thay). Khủng hoảng lãnh đạo rõ nét hơn dưới thời Bush "con", sau biến cố 9/11, Phó Tổng thống Cheney ngụy tạo mối đe dọa Iraq để áp lực Quốc Hội chấp thuận xâm lăng và QH đã ngó lơ, không kiểm soát Wall street, banking regulations cho đến khi sụp đổ tài chánh 2008. Sau đó sự xuất hiện ngôi sao Obama khiến phe bảo thủ (CH) ngấm ngấm kỳ thị và quyết tâm phá tất cả chương trình đề nghị của Obama. Sự bế tắc giữa thiểu số (CH, Tea Party) không có lãnh đạo đòi hỏi khối đa số (DC) là trái

ngược với truyền thống dân chủ. Tuy nắm đa số tại QH (nhờ gerrymander) phe CH không đưa ra giải pháp (solution). Bế tắc đó chính là "establishment".

Khi những nhà chính trị không có trách nhiệm với cử tri (tại sao không có luật qui định cử tri truất phế vị đại diện đã bầu nếu không thi hành đúng kết ước?) đã đưa đến những hành động bê bối sau này. Điển hình là sự cắt giảm thuế; Virginia (Gilmore: No car tax), Louisiana với B. Jindal, Kansas, Missouri... khi các Thống đốc CH cắt thuế (hứa hẹn khi tranh cử) đã để lại ngân sách thâm thủng cuối nhiệm kỳ, để lại trách nhiệm cho người kế vị. Người dân hoàn toàn không có một phương tiện (tools) và cơ cấu (structure) để tìm hướng đi và giải pháp một khi tầng lớp ưu tú (giới trí thức, lãnh đạo) ung thối.

Vì xã hội Mỹ thường chú trọng đến các nhân vật nổi tiếng (celebrity) nhưng nhiều khi các nhân sự này chẳng có khả năng lý luận, phân tích gì cả. Tự do ngôn luận khuyến khích mọi người lên tiếng, tình nguyện tham dự, đóng tiền nhưng vẫn bị tầng lớp ưu tú (elite) lãnh đạo và lợi dụng. Vì thế cho dù gọi là dân chủ, "dân túy"... thì con số tham dự bầu cử có là 90% thì cũng vẫn chưa gọi là dân chủ thực sự.

Nước Mỹ cần Thăng Nghĩa hơn lúc nào hết.

Các giáo sư về chính trị học của các đại học Mỹ cũng chẳng đưa ra giải pháp nào cả. Đọc "Suy thoái Dân chủ" cho thấy con người (hay quốc gia) không thực sự tìm kiếm, xây dựng dân chủ vì đã không dựa vào con người và Triết học, vì người, Thăng Nghĩa.

Vũ Thông

(10/11/2016)